

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

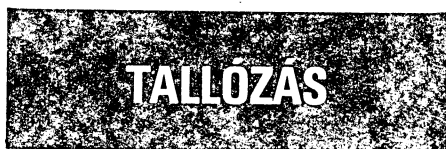
No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

leg nehézségek merülnek fel a termékek elhelyezésénél. Sajnos nincsen felvevőpiac, amely ezt a hatalmas termelési potenciált lekötne. Európa népessége jelenlegi növekedési üteme mellett csak a mezőgazdasági termelésnövekedés $\frac{1}{3}$ -ét veszi fel. A lakossági fogyasztás csak minimális arányban nő: 10 vagy 20 éven belül átlagosan kevesebbet esznek az emberek, mivel a modern életforma kevesebb kalóriát igényel.

Az európai túlermeléssel szemben a világ számos országában éheznek, ké-

zenfekvő lenne tehát a mezőgazdasági termékek folyamatos szállítása a harmadik világba. Ennek ellenére a szerző véleménye szerint az állandó élelmiszersegély nem szolgálná a fejlődő országok érdekét, mivel sok helyen a népesség 60–80%-a közvetve vagy közvetlenül a mezőgazdaságból él. A termelés alacsony színvonalát csak saját mezőgazdasági termelésük fokozásával, mezőgazdaságuk intenzívebbé tételével lehetne javítani.

Stauder Márta

A TV TANÍTÓ NÉNIFE

A tömegkommunikációs eszközök az ismeretterjesztés, a tanítás fontos eszközei, s hazánkban ezzel a lehetőséggel igazán kitűnően és sok hozzáértéssel élnek is az arra hivatottak. A mezőgazdaságban érdekeltek is tapasztalhatják ezt, akár a rádiót hallgatják, akár a tévét nézik. Külön öröm számunkra, hogy az iskolatétvé jóvoltából a gyermekek a mezőgazdasággal is találkozhatnak.

Az elmúlt tanév egyik fizikaóráján a gyermekek egy kisfilm segítségével egy mezőgazdasági intézetbe (neve a film készítése óta megváltozott) kukkanthattak be, s ott találkozhattak

néhány fizikai fogalom mezőgazdasági alkalmazásával. Történetesen a magvak „súlyának” a méréséről, az ún. ezermagsúlyról és annak gyakorlati alkalmazásáról volt szó. A tv kedves tanító nénije pedig igyekezett precízen eligazítani a gyermekeket. A laboráns magyarázatával kapcsolatban épp csak megjegyezte, hogy itt persze nem a magvak „súlyát”, hanem „tömegét” mérik, majd megmagyarázta, hogy ennek segítségével megállapíthatják a szakemberek, hogy egy „katasztrális holdra” mennyi vetőmagot kell vetni a jó termés érdekében.

Nem tudom, a mezőgazdák felfigyeltek-e a tanító néni megjegyzésére, hogy a magvaknak nem a súlyát, hanem a tömegét mérik, s hogy a kedves tanító néni tudja-e, hogy a régi földkataszterből származó kataszteri holdról jó néhány évvel ezelőtt áttértünk a nemzetközileg elfogadott korszerű hektár mértékegységre, s hasznos lenne, ha az iskolatétvé szerkesztősége korszerűsítene az ilyen régebbi tanfilmjeit. A nyári szünidő talán jó alkalom lenne erre is.

(n.s.e.)

TOLLHEGGYEL...

Szakíróink, fordítóink — a szakigazgatási, kutatási, oktatási, információs stb. intézmények munkatársai és növekvő számban vállalati vezetők is — egyre terebélyesedő szakirodalmi tevékenységet folytatnak. Publikációikban a szakszerűség igénye, a tömörségre való törekvés, vagy egyszerűen a sietség miatt sokszor félreérthetően, bonyolultan, esetleg hibásan, pongyolán írnak. Az alábbiakban — a mondanó érthetőbbé tétele, a szakmai zsargon irtása, a stílus javítása, a nyelvi igényesség fokozása stb. érdekében — szúrunk tollhegyre néhány félreérthető, vagy félresikeredett mondatot.

*

Nikl, Josef (vagy a fordító): A város és a falu, a munkásosztály és a termelőszövetkezeti parasztság életviszonyaiban mutatkozó lényeges különbségek Csehszlovákiában c. cikkében¹ azt írja, hogy: „... vidéken nem lehet a nagyvárosokéval azonos ellátottságot biztosítani. Az ellátottság meghatározott része mindig is hiányozni fog.” Nem csoda! Ahol az *ellátottságot biztosítják*, ott az ellátottság hiányozhat is. Nem lett volna jobb így: a vidék ellátottsága nem lehet a nagyvárosokéval azonos szintű, az — meghatározott vonatkozásokban — mindig is hiányos lesz. De azt is írhatta volna: a vidéket nem lehet úgy ellátni, mint a nagyvárosokat, a vidék ellátottsága mindig is hiányos lesz.

*

Szintén a biztosít ige helytelen használatáról tanúskodik az a mondat, melyet *Fagygyev, N. V.*: A szocialista gazdasági integráció iránya c. cikké-

ben² találtunk, s amely így szól: „Ezek célja, hogy *közös erővel biztosítsuk* az energiában, tüzelőanyagban, alapvető nyersanyagfajtákban fennálló és gyorsan növekvő szükségleteket ...” Ha a fennálló és gyorsan növekvő szükségleteket még biztosítjuk is, méghozzá közös erővel, bizonyára nagyon szilárd és kielégítően szükségletekkel számolhatunk. Elég lenne *közös erővel fedezni* a jelenlegi és a jövőben gyorsan növekvő energia-, tüzelőanyag- és alapvető nyersanyag-szükségleteket.

*

A Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Értesítő 1977. márc. 15-én megjelent 10. számában, a borítón, az első közlemény címeként a következőket olvashatjuk: „A kisajátításról szóló 1976. évi 24. számú tvr.-nek, valamint a végrehajtására kiadott 33/1976.(IX. 5.) MT számú *rendeletnek* a kártalanítás megállapítására vonatkozó *egyes rendelkezései alkalmazása*.” Eltekintve attól, hogy itt nyilvánvalóan a kártalanítás mértékének, ill. összegének a megállapításáról van szó, eme újabb birtokos eset tovább bonyolítaná a birtokviszonyoknak a címben uralkodó szövevényét. Úgy gondolom, jobb lett volna, ha az OFTH illetékes ezt a címet írta volna: A kisajátításról szóló... tvr., valamint ... rendelet egyes — a kártalanítási összeg megállapítására vonatkozó — rendelkezéseinek alkalmazásáról.

*

A Tudomány és Mezőgazdaság 1977. 1. számának 75. oldalán (2. hasáb, alulról számított 3. bekezdésében) olvasható szöveg szerint: „*Óriási létszámú kombinátokkal rendelkeznek* a Román Szocialista Köztársaságban.” Ha ebből a mondatból nem is, de az ezt követőkből kiderül, hogy Romániá-

¹Közgazdasági Szemle, 1976. 12. sz., 1474. o. 3. bek.

²Nemzetközi Mezőgazdasági Szemle, 1977. 1. sz., 7. o. 2. hasáb, 2. bek.

ban nagy befogadó képességű, hatalmas kombinátok találhatók (vagy vannak), melyekben a rendelkezésre álló férőhelyeken 45–300 ezer sertés helyezhető el, ami óriási létszám. Íme a bővített mondat, melyben a kissé köznyelvi, szakfolyóiratba nem igen illő óriási jelző is előfordul, de megtalálható benne az idézett, túlsúritett mondat többi eleme, a létszám, a rendelkezik és a kombinát is. Persze azt is írhatta volna a szerző, hogy Romániában 45–300 ezer sertésférőhelyes kombinatóriások találhatók vagy vannak. Igaz, hogy ebben az esetben nem lett volna okunk a szurkálásra.

*

Az óriásos cikk ugyanezen hasábjának az utolsó bekezdésében ez olvasható: „...a télen fagyos talaj miatt a hígtrágya közvetlen kiöntözését nem használják.” Ha ez a mondat úgy szólt volna, hogy télen, a fagyos talaj miatt a hígtrágyát közvetlen kiöntözésre nem használják, nem szűrt volna szemet, bár így sem lett volna tökéletes. Mert igaz ugyan, hogy ez a mondat „a télen fagyos talaj” helyett már télen, a fagyos talajról beszél, és ebben a mondatban nem a kiöntözés, hanem a hígtrágya használatát mellőzik, mégis szakszerűbben így lehetne megfogalmazni a helyes szöveget: télen, a fagyos talaj miatt, a hígtrágya közvetlen kiöntözésének módszerét vagy technológiáját nem alkalmazzák.

*

„A tartási színvonalra jellemző vizsgálatok összegezése során megállapítható, hogy a pecsenyeliba-nevelésben az állomány elhelyezése nem megfelelő”, írja: A pecsenyelibahús-termelés és a májliba-hizlalás technológiai rendszerének gazdasági hatékonysága c. tanulmány³ szerzője, aki a címben nyugod-

tan egybeírhatta volna a májlibahizlalást, így is megtakaríthatott volna egy betűhelyet. Csoda, hogy nem tette, mert csak a rövidsége való túlhajtott törekvéssel magyarázható az, hogy vizsgálatait a tartási színvonal jellemzőiként emlegeti. Pedig itt a tartási színvonal jellemzőinek a meghatározására irányuló vizsgálatokról van szó, és e vizsgálatok eredményének az összegezése alapján (mely eredmények az elemzés vagy értékelés során születtek) állapítható meg, hogy a pecsenyeliba-állomány (itt viszont felesleges, sőt zavaró az ágazatra utaló nevelésben szó) elhelyezése nem megfelelő. A javított mondat négy szóval hosszabb az igaz, de legalább nem pongyolán fogalmazott, és egy tudományos kiadványban ez sem utolsó szempont.

*

A mezőgazdaság helyzete Latin-Amerikában c. cikk⁴ fordítója szerint e földrészen „az öntözött földekről kapják a mezőgazdasági össztermelésnek több mint 20 százalékát” (47. o. l. bek. 2–3. sor). Jó nekik, ők kapják a termelést és nem végzik. Persze abban nem sok a köszönet, ha valaki termelést kap és nem termést. De hát ez szakmai zsargon, az össztermelést itt az összes termelési érték helyett használja a szerző. A fordítónak azonban nem kellene ezt szó szerint fordítani, ő beszélhetne a mezőgazdasági össztermék 20 százalékáról, amelyet azután már akár kaphatnának is az öntözött területekről. Azért is feltűnő e cikkben a termelés termékként való ilyen szerepeltetése, mert ugyanezen az oldalon, a 6. bekezdés utolsó sorában a termelés növelése helyett — az előbbi hiba fordítottjaként — „a termékek előállításának növelése” szerepel. Szép dolog is, amikor az előállítás növelik, és nem az előállított termékek mennyiségét vagy értékét.

³Az Agrárgazdasági Kutató Intézet kiadványa, 1976., 23. o. 3. bek.

⁴A Világ mezőgazdasága, 1977. 9–10. sz.

Végezetül, azért, hogy szakíróinknak, fordítóinknak ne legyen a fent ki-pellengérezett hibák miatt kisebbségi érzésük, egyik országos napilapunkból is tollhegyre szúrtunk egy mondatot, mely a „Megkezdte munkáját a szocialista brigádvezetők V. országos tanácskozása” című több oldalas tudósításból rítt ki. Tulajdonképpen már a címen is el lehetett gondolkodni. Vajon a brigádvezető a szocialista, vagy a brigád. Ez iránymű kétségeimet azonban eloszlat-ta az a többektől hallatott vélemény, hogy miért ne nevezhetnénk szocialis-tának a brigádvezetőt, ha ő egy szocia-lista brigád vezetője. Ő is éppen úgy szocialista tehát, mint a többi brigádtag. Ez az érvelés azonban nem meggyőző, mert szocialista ember lehet bármelyik brigád vezetője, vagy tagja, de a szocialista brigádok tagjai és ve-zetői sem mind szocialista emberek még. De egyáltalán, így, a beosztást tükröző megnevezés előtt kissé pejora-

tív ízt kap a szocialista jelző. Nyelv-helyességi szempontból azonban sem-miképpen nem fogadható el a szocia-lista brigádvezető szóhasználat a szo-cialista brigád vezetője, vagy a szocia-listabrigád-vezető helyett. Ennek in-doklásául elég ha idézem az előbbiek-ben említett tollhegyre szúrt mondatot: H. I.-né, „a Borsodi Ruházati Kiske-reskedelmi Vállalatnak a *Magyar Nép-köztársaság Kiváló Brigádja* címmel *kitüntetett szocialista brigádvezetője*...” Gondolom, a szimpatikus fiatal bri-gádvezetőnő az említett kitüntetést nem tekinti egy kizárólag neki adomá-nyozott címnek, pedig a szöveg ezt mondja. Nem okozna félreértést viszont ez a mondat: H. I.-né, a Borsodi... Vállalat egyik — a Magyar Népköz-társaság Kiváló Brigádja címmel ki-tüntetett — szocialista brigádjának a vezetője...

Pósvai Lajos dr.

TÓTH TIBOR:

NAGYBIRTOKTÓL A NAGYÜZEMIG

(Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1977. 367 o.)

A Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó gondozásában jelent meg *Tóth Tibor* agrártörténeti munkája. A szerző vállalkozott arra, hogy a Somogy megyei mernyei uradalom gazdálkodását, a mezőgazdasági-termelés körülményeit elemezve, vezeti végig azt az átalaku-lási folyamatot, amelynek eredménye-

képpen a nagybirtok tőkés nagyüzem-mé vált. A vizsgálat magába foglalja az 1848-tól az első világháborúig ter-jedő időszakot.

Az 1840-es évek végén alakult ki az a birtoknagyság, amely már a nagy-üzemi gazdálkodáshoz szükséges opti-mális üzemnagyságot közelítette.

A szerző elsősorban a termelés alap-vető feltételrendszerét, az álló- és for-gótőke alakulását, kölcsönhatását vizs-gálja. A vizsgált időszak egészére jel-lemző, hogy a termelésfejlesztéshez szükséges állóeszközök növelése, amely elsősorban az épületberuházásokban, az infrastrukturális építmények létre-hozásában nyilvánult meg, jelentős mennyiségű és lassan megtérülő tőkét kötött le. Ezzel párhuzamosan a forgó-eszközök növelése a szükségletek mö-gött maradt. Ez a kedvezőtlen össze-tételű tőkestruktúra a gazdálkodás